

49. Teden slovenske drame

Izbor predstav
Utemeljitev

V čast mi je bilo, da sem si lahko kot selektor festivala Teden slovenske drame ogledal skupno 57 predstav. Sama gledališča so prijavila 38 uprizoritev, poleg njih sem si ogledal še preostale, ki so me tako ali drugače nagovorile. Ob dožemanju različnih kodov in »jezika uprizoritve« menim, da je selekcija seveda še vedno le subjektivno dejanje; tako ostaja tudi pri ogledu tistih predstav, ki presegajo klasično dramsko pisavo, pri tistih, ki iščejo nova polja gledališkega izraza, in ne nazadnje pri tistih, ki odpirajo vprašanja o dejanski vlogi gledališča v družbi.

Osnovni kriterij pri izboru je bil vsebinska in estetska slojevitost ter celovitost izvedbe posameznih predstav, pa tudi to, ali se je uprizoritev dotaknila določenih registrov, ki izrazito vzpostavljajo dialog s sodobno civilno zavestjo.

Ogledal sem si predstave tako institucionalnih gledališč kot drugih profesionalnih skupin, pa tudi ljubiteljskih gledališč. Zaradi različnih objektivnih in tehničnih razlogov sem si pet uprizoritev ogledal na videoposnetku.

Produkcija slovenskih uprizoritev v letu 2018 je po mojem mnenju v večini primerov ostala v standardih kakovostnih uprizoritev, ki tematizirajo mnogotere vidike sodobnega človekovega bivanja, pa tudi vprašanja samega uprizarjanja, pri čemer je bilo pogostoma opaziti izpovedno avtorefleksijo igralcev. Dramska besedila so leta 2018 zaznamovali večja navzočnost del Ivana Cankarja ter besedila in performansi Simone Semenič, lanskoletne nagrajenke Prešernovega sklada. Ob tem bi izpostavil še zastopanost tekstov in priredb slovenskih avtorjev v domala vseh institucionalnih gledališčih, ki so krstila marsikatero novost tako uveljavljenih piscev kot tistih, ki šele prihajajo v gledališko javno zavest. Opazen je še velik delež režiserjev mlade in najmlajše generacije, ki z izostreno idejno zasnovo močno prispevajo k rasti in razvoju sodobnega slovenskega teatra.

TEKMOVALNI PROGRAM

(vrstni red ne pomeni hierarhične lestvice)

1. Simona Semenič: *še ni naslova*; režija Tomi Janežič, produkcija Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana

Večplastna in slojevita pokrajina človeštva, ki v široki časovni dimenziji reflektira o mitu Don Juana in ki je prepletena z avtentičnimi osebnoizpovednimi stanji duha, spomina, bolečine in pozabe. Besedilo Simone Semenič se z gradivom, ki ga je igralska ekipa zbirala več mesecev, organsko poveže v večpomensko celoto, ki skozi donjuanizem spregovori o sodobnih strahovih, upanjih in stiskah ...

2. Ivo Svetina: *V IMENU MATERE*; režija Ivica Buljan, produkcija SNG Drama Ljubljana

Velika družinska saga in zgodovinska freska, ki jo režijski podpis izrazito in večplastno nadgrajuje v kozmos usod, zaznamovanih z izgubo, bolečino, smrtjo, deziluzijo in hrepenenjem.

3. Vinko Möderndorfer: *FANT, DEKLE IN GOSPOD*; režija Mateja Kokol, produkcija Drama SNG Maribor

Izvrstna dramska miniaturna, ki duhovito tematizira gledališke, igralske in občečloveške dileme in daje igralcem široke izpovedno-interpretativne možnosti. Kako biti na odru in kako v življenju, je svojevrstna spretnost. Umetnost in umetnost življenja skratka, ki znata biti zahtevni veščini. Igra o igri, ki reflektira onkraj in globlje.

4. Ivan Cankar: *OB ZORI*; režija Žiga Divjak, produkcija Prešernovo gledališče Kranj

Izvrstna transpozicija proznega dela v izjemno dognano in pretanjeno gledališko govorico, ki odzvanja v današnjem času kot izrazit odblesk stanja duha v sodobni družbi. Močno angažirana predstava, ki se nas dotakne na vseh ravneh gledališkega jezika.

5. Anton Tomaž Linhart: *TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI*; režija Janusz Kica, produkcija SNG Drama Ljubljana

Tehtno premišljeno in spretno iztrgana iz lokalnih zgodovinskih odtenkov se predstava ne osredotoči na družbeno-razredno, temveč na psihološko poglobitev likov in odnosov med njimi. Z natančno režijsko govorico, ki v nobenem trenutku ne izgubi svojega diskurza, ter z izčiščeno likovno podobo nam – tudi v temnih tonih – razgrinja čas in nas same, ki smo vpeti vanj.

6. Ivan Tavčar: *VISOŠKA KRONIKA*; režija Jernej Lorenci, produkcija SNG Drama Ljubljana

Predstava v zgodovinsko tkivo romana in njegovo pripovedno gradivo seže z integralno pripovedjo igralcev, ki nam s svojimi intenzivnimi stvaritvami in preobrazbami ter osebnim zanosom odstirajo kroniko časa in ljudi ter odpirajo pot do popolnega poistovetenja tudi s širšim dogajalnim materialom. Presenetljiv pristop k ustvarjalnemu iskanju režijske poetike.

7. Avtorski projekt: 6; režija Žiga Divjak, produkcija Slovensko mladinsko gledališče in Maska Ljubljana (v okviru projekta Nova pošta)

V minimalistični postavitvi ter v izbrušenem slogu izpisana dokumentaristična drama o nestrpnosti in kulturni nepismenosti, ki nam s svojo neposrednostjo in avtentičnostjo odpira vprašanja o odsotnosti odgovornosti, empatije in civilne zavesti, s katero stopamo v čas, ki ga zaznamujejo migracije in vse večja zaprtost posameznih družb, med katerimi slovenska ni izvzeta.

SPREMLJEVALNI PROGRAM

1. Jure Karas: *REALISTI*, kabaret za pet igralcev, pijanca in občinstvo; režija Tijana Zinajić, produkcija SNG Nova Gorica

Družbenokritični kabaret, zasidran v slovenske arhetipe in stereotipe. Homogena celota prizorov, ki ostro tematizirajo stanje slovenskega in občega družbenega duha. Predstava, ki živi tudi onkraj samega žanra.

2. Uroš Kaurin in Vito Weis: *HEROJ 2.0*, predstava vseh predstav; produkcija KUD Moment in Zavod EN-KNAP

Duhovita, brezkompromisna problematizacija gledališkega ustvarjanja, doživljanja gledališča in pogleda nanj.

3. Nejc Gazvoda: *TIH VDIH*; režija Nejc Gazvoda, produkcija Mestno gledališče ljubljansko

Skozi pogled generacije, ki nosi v sebi temeljna bivanjska vprašanja sodobnega časa, pretanjeno izpisana družinska drama.

4. Ivan Cankar: *POHUŠANJE V DOLINI ŠENTFLORJANSKI*; režija Eduard Miler, koprodukcija SNG Drama Ljubljana, Mestno gledališče ljubljansko, Cankarjev dom

Velika freska nekdanje in predvsem sedanje družbe in njenih mnogoterih obrazov licemerja, laži, hinavščine in vsega, kar nas še kako zadeva.

5. Ivan Cankar: *KRALJ NA BETAJNOVI*; režija Maša Pelko, produkcija AGRFT – VI. semester dramske igre in gledališke režije

Svež pristop k razmisleku o posledicah brezkompromisne oblasti.

Marko Sosič

V Trstu, 3. januarja 2019